

ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ԳԵՂԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԱՅԻՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐՈՎ
ԿԵՐՊԱՐՎԵՍՏԻ ԴԱՍՍՎԱՆԴՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ
(ՄԵՓԱԿԱՆ ՓՈՐՁԻՑ)

Ունույթողյան Հ. Ս.

Համագործակցային ուսուցումը խմբային աշխատանքի համագործակցության նոր մշակույթ է: Այն առաջին հերթին պայմանավորված է աշակերտների մոտ ինքնուրույն աշխատելու կարողությունների մշակմամբ, քանի որ խմբային աշխատանքի ընթացքում աշակերտներն անջատվում են ուսուցչից՝ աշխատում են առանց ուսուցչի միջամտության: Խմբային աշխատանքն ուսուցման ձև է, որի հաճախակի կիրառումը հանգեցնում է ինքնուրույնության, որն արդեն դիտում ենք որպես անձնային որակ, և այն շատ է անհրաժեշտ դպրոցականի հետագա աշխատանքային գործունեության մեջ: 20-րդ դարի փիլիսոփա Ջոն Դյուրին գտնում է, որ դպրոցն աշակերտներին պետք է սովորեցնի միասին աշխատել, որպեսզի հետագայում այդ ամենը կիրառի կյանքում:

Համագործակցային ուսուցումն օգնում է աշակերտներին մտածել, հետազոտել, միմյանց հետ կիսվել, մտնել բանավեճի մեջ, ինքնուրույն որոշումներ կայացնել, ինչպես նաև քննարկել որոշակի գաղափարներ, հեռանկարներ:

Խմբային աշխատանք կատարելու նպատակով ձևավորվում են տարասեռ խմբեր երկու եղանակով.

1. Խառը խմբեր՝ տարբեր դասարաններից հավաքագրված աշակերտներով: Այս եղանակը կիրառում ենք համագործակցային ուսուցման բակային ձևի մեջ [3]: Այս եղանակով աշխատելիս աշակերտների մեջ ստեղծում ենք մտերմություն, ընկերություն, հարգանք. փոքրերը հաշվի են նստում բարձր դասարանցիների կարծիքի հետ, իսկ վերջիններս մեծ ուշադրություն,

հոգատարություն և օգնություն են ցուցաբերում փոքրերի նկատմամբ:

2. Մշտական, երկարաժամկետ գործող խմբեր՝ բոլոր դասարաններում (3-4, 5-6 աշակերտ) հաշվի առնելով նրանց ցանկությունները և հոգեբանական համատեղելիությունը: Այս եղանակը կիրառում ենք համագործակցային ուսուցման ա) դասարանային ձևի մեջ [4] և բ) խմբային խաղերի ժամանակ: Խմբային աշխատանք հանձնարարելիս պատրաստի խմբերը, որոնց անդամներն արդեն ադապտացված են, կարծես ինտուիտիվ հաղորդակցվում են և սկսում են անմիջապես համերաշխ աշխատել: Արդյունքում, ավարտված նկարը դիտելիս, թվում է, թե այն կատարված է մի աշակերտի ձեռքով:

Խմբային խաղերը խթանում են աշակերտների ստեղծագործական միտքը, զարգացնում են նրանց երևակայությունը, արագորեն լուծումներ գտնելու կարողությունը, թիմային մտածողությունը: Խմբային խաղերի շնորհիվ աշակերտների մոտ ձևավորում ենք ինքնուրույնություն, ընկերասիրություն: Այն ազդում է սովորողների անհատականության և արժեքային համակարգի ձևավորման վրա:

Խմբային աշխատանքները վերահսկվում են ուսուցչի կողմից: Անհրաժեշտության դեպքում տրվում է որոշակի օգնություն:

Ծնողների, ուսուցիչների որոշակի խմբի մոտ սխալ կարծիք է ձևավորված, որ շատ աշակերտներ ընդունակ չեն և չեն կարող նկարել, քանի որ նկարել կարողանալու համար պետք են բնածին ընդունակություններ:

Աշխատանքային փորձից ելնելով՝ եզրակացնում ենք, որ բոլոր երեխաներն էլ ընդունակ են, նույնիսկ տաղանդավոր: Ուսուցչի դերը այն է, որ բացահայտի աշակերտի ներուժը, մանավանդ անվստահների մոտ, կոտրի նրանց վախի և անվստահության կարծրատիպերը, սեր արթնացնի կերպարվեստի նկատմամբ: Այս հարցում պետք է կիրառել մոտեցման տարբեր ձևեր ու եղանակներ:

Բանալի բառեր. համագործակցություն, խմբային, փոխկախվածություն, պատասխանատվություն, հաղորդակցում, հարգանք, արդյունավետություն, ինքնուրույնություն, հմտություն, կարծրատիպ, կարծիքների փոխանակում:

Ներածություն: Գեղագիտական դաստիարակության հրատապ խնդիրներից մեկը երեխաների մոտ գեղեցկությունն իրենց մեջ, մեկ այլ մարդու մեջ, շրջապատող աշխարհում ընկալելու ունակության զարգացումն է: Օտար գեղագիտական փորձը հասկանալու, ընկալելու, ընդունելու, անձնական գեղագիտական դատողություններն ու գեղագիտական ստեղծագործությունն ընկալելու ունակության զարգացումն է:

Այս ամենին հասնելու, զարգացնելու համար պետք է ունենալ հաղորդակցական կարողություններ՝ ներառյալ գեղագիտական գործունեությունը:

Նշված խնդիրների լուծման լավագույն ճանապարհը համագործակցային ուսուցումն է, որը այլընտրանքային մանկավարժական մոտեցում է: Այն ենթադրում է խմբային, կոլեկտիվ աշխատանքային համագործակցության նոր մշակույթ, որտեղ դրսևորվում են խմբի անդամների անհատական առանձնահատկությունները, միաժամանակ ձևավորում են խմբի անդամների հատուկ կարողություններ՝ համագործակցելու, դիմացինին լսելու, հարգելու [1]:

Կերպարվեստի դասերին խմբային, համատեղ գործունեության նպատակն է՝ աշակերտները ձեռք բերեն էսթետիկ հաղորդակցության փորձ, զգացմունքային ըմբռնում, գեղարվեստական և ստեղծագործական մտածողություն, դիտողունակություն, դժվարությունները հաղթահարելու ջանքեր, սկսած աշխատանքն ավարտին հասցնելու կարողություններ, որը ենթադրում է նպաստել կրթության որակի, սովորողների ակտիվության բարձրացմանը, միջանձնային հարաբերությունների մշակույթի ձևավորմանը, ուսուցման գործընթացն ակտիվ ու հետաքրքիր դարձնելուն, համագործակցային խմբերով աշխատելուն:

«Ուսուցումը համագործակցային կլինի այն դեպքում, երբ աշակերտները միասին, զույգերով կամ փոքր խմբերով աշխատում են մի ընդհանուր խնդիր լուծելու, հետազոտելու կամ նոր միտք, նորարարություն իրականացնելու համար» [2]:

Այս ամենն իրականացնելու գործում մեծ դեր է հատկացվում ուսուցչին: Դասավանդողը ինքը պետք է տիրապետի վերը նշված կարողություններին, դառնա խմբի անդամներից մեկը, իր սաների հետ ստեղծի սոցիալական այնպիսի միջավայր, որ հետաքրքրի սովորողներին և խթանի նրանց ինքնուրույնությունը, նախաձեռնողականությունը, հետազոտելու և ստեղծագործելու կարողությունների ձեռք բերումը:

Համագործակցային ուսուցում – խմբային աշխատանք:

1. Համագործակցային ուսուցումը ավանդական մեթոդի ամենահաջող այլընտրանք է: Համագործակցային ուսուցման հիմնական գաղափարախոսությունը մանրամասն մշակվել է Ջոն Հոպկինսի համալսարանի (Ռ. Սլավին 1990), Մինեսոտայի համալսարանի Ռոջերս և Դեյվիդ Ջոնսոններ (1987) և Ջ. Արոնսոն խմբի (1978) ամերիկացի մանկավարժների կողմից:

Համագործակցային ուսուցման կարևոր պայմաններից է խմբի անդամների միջև դրական, աջակցող փոխկախվածության ապահովումը: Համագործակցային տարրերը, ըստ Ջոնսոնների, հինգն են. [5]

1. **Դրական փոխկախվածություն** – խմբում ձևավորվում է միմյանց օգնելու, խրախուսելու, աջակցելու մթնոլորտ: Սովորողների ջանքերն ուղղվում են ընդհանուր նպատակին համատեղ հասնելուն: Այն նպաստում է հանդուրժողականության և վստահության ձևավորմանը:
2. **Դեմ առ դեմ խթանող փոխազդեցություն** – խմբի անդամները համագործակցում են, փոխանակում են տեղեկություններ, ապահովում են հետադարձ կապ, քաջալերում և աջակցում են միմյանց ընդհանուր նպատակին հասնելու համար:
3. **Հաշվետվություն և պատասխանատվություն** – խմբի յուրաքանչյուր անդամ պատասխանատու է կատարված աշխատանքի արդյունքների համար:
4. **Սոցիալական հմտություններ** – խմբի անդամների միջև ձևավորվում են վարքագծային նորմեր՝ անադմուկ աշխատանք, ներկայություն մինչև աշխատանքի ավարտը:
5. **Խմբային գործընթաց** – ամրապնդվում են սոցիալական հմտությունները, ապահովվում է խմբի անդամների միջև հետադարձ կապ:

Այս հարցում ունեն անձնական կարծիք. V-VII դասարաններում համագործակցային ուսուցման կարևոր պայմաններից է I-IV դասարաններում աշակերտների մեջ ինքնուրույն աշխատանք կատարելու կարողությունների մշակումը, կարևորագույն անձնային որակի ինքնուրույնության ձևավորումը: Օրինակ՝ հանձնարարում ենք նկարել աշխատանքային տետրում (I դասարան) դասագրքում (II-IV դասարաններ) պատկերված նկարները: Աշխատանքի դժվարությունը այն է, որ շատ ծնողներ երեխայի մեջ անվստահություն են մտցնում

իրենց գործողություններով՝ մտածելով, որ տրված առաջադրանքը երեխայի համար բավականին բարդ է, իրենք են նկարում երեխայի փոխարեն: Այդ պատճառով որոշ աշակերտներ դասարանում դրսևորում են անվստահության վարքագիծ, լաց են լինում, հրաժարվում են նկարել: Այդպիսի դեպքերում կիրառում ենք տարբեր մեթոդներ և մոտեցումներ, որպեսզի աշակերտները ներգրավվեն աշխատանքային գործընթացի մեջ:

1. Աշակերտին հնարավորություն ենք տալիս անցնել շարքերով և դիտել մյուս աշակերտների աշխատանքի ընթացքը, որից հետո երեխան փորձում է ինքնուրույն աշխատել, կամ ցանկություն է հայտնում աշակերտներից մեկի հետ նկարել:
2. Շատ դժվարացողներին կանչում ենք գրատախտակի մոտ և առաջարկում ենք միասին նկարել: Աշակերտը փորձում է նույնությամբ ընդօրինակել նկարը, որից հետո սկսում է աշխատել իր աշխատանքային տետրում: Նրան խրախուսելու համար ծնողի աշխատանքը գնահատում ենք բավականին ցածր, իսկ երեխայի աշխատանքը՝ բավականին բարձր՝ անգամ «10» բալ, որը մեծ ոգևորություն և ուրախություն է պարգևում նրան:
3. Աշակերտների խնդրանքին հակառակ՝ սկզբունքորեն հրաժարվում ենք իրենց ալբոմների մեջ նկարել, այլ խրախուսում ենք՝ բոլորն էլ կարող են նկարել, միայն պետք է համարձակություն ձեռք բերել և սկսել: Ավարտված նկարի մեջ որոշ ուղղումներ կատարելուց հետո նրա ուշադրությունը կենտրոնացնում ենք իր, թեկուզ չնչին, հաջողությունների վրա և գնահատում ենք բարձր: Այս մոտեցումը կոզևորի աշակերտին:
Մոտեցման նշված ձևերը օգնում են աշակերտներին շատ շուտ ձեռք բերել ինքնուրույն աշխատելու համարձակություն և կարողություններ, որից հետո նրանք արգելում են ծնողներին իրենց փոխարեն աշխատել, նկարել:
4. Մեծ արդյունք է տալիս խմբային աշխատանքը: Խմբի անդամները կատարում են աշխատանքի բաժանում և սկսում են նկարել առանց ուսուցչի միջամտության:

Համագործակցային ուսուցման մեթոդները

1. **Աշակերտների թիմային առաջադիմության գնահատում:** Գնահատվում է նրանց առաջընթացը, որը լուրջ խթան է ցածր առաջադիմությամբ աշակերտների համար, քանի որ չնչին առաջընթացի պարագայում նրանք ներդրում են ունենում թիմի

արդյունքում: Իսկ միջին և բարձր առաջադիմությամբ աշակերտները պետք է օգնեն դասընկերներին, մյուս կողմից պահպանեն ու բարելավեն իրենց նախորդ ցուցանիշները:

2. **Երեք բանալի և մեկ կողպեք:** Աշխատանքը կարելի է կատարել զույգերով կամ խմբով: Կշռադատման փուլի մեթոդ է: Նկարը լիարժեք ավարտելուց հետո խմբին առաջարկվում է նշել նկարի բովանդակությունն արտահայտող երեք միտք (երեք բանալի). մեկնաբանելով դրանք՝ խմբի անդամները հանգում են եզրակացության՝ մեկ նախադասությամբ (կողպեք): Այս մեթոդով աշխատելիս աշակերտների մեջ ձևավորվում է ընտրություն կատարելու, գլխավորը երկրորդականից տարբերելու հմտություն և այն հիմնավորելու կարողություն:
3. **Խմբային հետազոտության մեթոդ:** Այն հիմնվում է աշակերտների փոխօգնության և համագործակցության վրա: Մեթոդի հիմնական նպատակը հետազոտության կոնկրետ ուսումնասիրությունն է:
4. **Շրջագայություն պատկերասրահում:** Նպատակն է զարգացնել լսելու, ինքնուրույն աշխատելու, ստեղծագործաբար մտածելու, ցածրաձայն խոսելու, աշխատանքի արդյունքները ներկայացնելու հմտություններ:

Համագործակցային ուսուցման ձևերը

1. **Բակային:** Անցկացրել եմ բաց դաս: «Դպրոցի խաղահրապարակի ձևավորում» (3 ժամ): Նկարահանված է տեսահոլովակ, որը ներբեռնել ենք թիվ 7 հիմնական դպրոցի ֆեյսբուքյան էջ [3]: Կներկայացնեմ այդ դասի հակիրճ պլանավորումը և տեսահոլովակից նկարներ:

Դասի նպատակը: Խթանել սովորողների մտավոր և հոգևոր ներուժի բացահայտումը, զարգացումը և հարստացումը:

- Բացահայտել աշակերտների ստեղծագործական ներուժը:
- Ներգրավել ոչ ակտիվ, թույլ կարողություններով, սեփական ուժերի հանդեպ անվստահություն ցուցաբերող աշակերտներին:
- Ծանոթացնել դիզայնի հայեցակարգին, բացահայտել դիզայնի կապը առօրյա կյանքի և բնության հետ:
- Ձևավորել գեղեցիկը տեսնելու, գնահատելու, տեսածը ճիշտ վերարտադրելու կարողություն:
- Պահպանել աշխատանքային մշակույթի, հիգիենայի և անվտանգության նորմերը:

- Ուժեղացնել դժվարությունները հաղթահարելու ջանքերը, կարողանալ սկսած աշխատանքը հասցնել ավարտին:
- Դաստիարակել ընկերասիրություն, փոքրերի նկատմամբ ուշադիր վերաբերմունք:
- Այլ կարծիքների նկատմամբ հարգալից վերաբերմունք:

Անհրաժեշտ նյութեր և գործիքներ: Ուսուցիչների համար՝ մուլտֆիլմի հերոսների, կենդանիների, թռչունների, ծաղիկների, թիթեռների... նկարներ:

Աշակերտների համար՝ յուղաներկեր, տարբեր տրամաչափի վրձիններ, լուծիչ, լաթեր, ձեռնոցներ, գոգնոցներ, գլխարկներ, կավիճներ, մարկեր, ֆլումաստեր, դատարկ տարաներ:

Դասի ընթացքը: Խաղահրապարակը ձևավորելու համար հավաքագրում ենք IV – IX դասարանների աշակերտներին:

Դասի կազմակերպչական մասից հետո անցկացնում ենք զրույց դիզայնի վերաբերյալ, աշխատանքը կազմակերպելու կանոններին, յուղաներկով աշխատելու տեխնիկային հետևելու մասին: Աշակերտները նկարագարողելու են բակի տաղավարը՝ տակառիկ – ծաղկամանները, նստարանները, ճոճանակները:

Աշակերտներին բաժանում ենք 2-3 հոգանոց խմբերի՝ խառը՝ տարբեր դասարաններից, տարասեռ, որից հետո աշակերտներին տրամադրում ենք անհրաժեշտ նյութերն ու գործիքները և առաջարկում ենք սկսել աշխատանքը: Այս աշխատանքն արժևորում ենք նրանով, որ սկզբնական շրջանում անտարբեր մոտեցում ցուցաբերող, կերպարվեստ առարկայի նկատմամբ մերժողական վերաբերմունք ունեցող աշակերտները ցանկություն հայտնեցին միանալ իրենց ընկերներին և աշխատել: Այս տիպի աշխատանքը նպաստալից եղավ նրանով, որ որոշ աշակերտներ իրենց մեջ բացահայտեցին թաքնված ներուժ և նրանց մեջ նույնիսկ ցանկություն առաջացավ մասնագիտանալ նկարչության ուղղությամբ:

Տարբեր տարիքային խմբերի ստեղծումը հնարավորություն է տալիս միմյանց հասկանալու, փոքրերի կողմից մեծերի կարծիքն ընդունելու, գնահատելու, իսկ մեծերի կողմից՝ հատուկ ուշադրություն և օգնություն փոքրերի նկատմամբ [6]:

Աշխատանքները խրախուսվեցին դպրոցի տնօրենի կողմից, և աշակերտները պարգևատրվեցին գովասանագրերով [3]:

Նկար 1. Խաղահրապարակի գեղարվեստական ձևավորում:

2. **Դասարանային:** Դասի թեման է՝ «Տարվա եղանակները»: Աշակերտներին առաջարկում ենք բաժանվել 5-6 հոգանոց 4 խմբերի: Յուրաքանչյուր խումբ նկարելու է տարվա մի եղանակը՝ իրենց ընտրությամբ: Այս թեմայով աշխատանքի առավելությունն այն է, որ ստեղծում ենք միջառարկայական կապ կերպարվեստ, երգ և տեխնոլոգիա առարկաների միջև, ստանում ենք ինտեգրված դաս: Միացնում ենք Ա. Վիվալդիի տարվա չորս եղանակները ստեղծագործությունը:

Աշակերտներին տալիս ենք ընտրության հնարավորություն. կարող են նկարել, կամ կատարել դեկորատիվ աշխատանք: Ձևերը պատկերելիս կարող են օգտագործել գունավոր թղթեր, պենոպլաստ, բամբակ... Գարուն, ամառ, աշուն պատկերող խմբերը կարող են օգտվել գունավոր թղթերից, ձյուղերից, տերևներից, ուլունքներից և նման տարբեր նյութերից:

Կներկայացնեն «Աշուն» եղանակը պատկերող խմբի աշխատանքի ընթացքը: Խմբի անդամներից երկուսը նկարի էսքիզն են գծում սովորաբար Վրա, մյուսները տերևներ են կտրատում, գունավորում են

պատրաստված դետալները և դրանք տեղադրում ու ստանձում են էսքիզի վրա: Այնուհետև կատարում են որոշ հատվածների գունավորում: Աշխատանքի ավարտից հետո խմբի անդամներից մեկը ներկայացնում է իր տեսակետը խմբի աշխատանքի վերաբերյալ:

Կազմակերպեցինք «Տարվա եղանակներ» խորագրով ծավալուն ցուցահանդես: Նկարահանեցինք տեսահոլովակ [4]:

Դասարանային ձևի մեջ հաճախակի ենք կիրառում մրցակցային մեթոդը: Դասարաններում միավորում ենք հիմնական խմբեր: Յուրաքանչյուր դասարանում 2 խմբերին առաջարկում ենք կատարել նույն աշխատանքը:

Խմբերը մրցակցում են՝ աշխատանքը ժամկետի մեջ ավարտելու և ավելի գեղեցիկ ու որակով աշխատանք ներկայացնելու առումով:

Նկար 2. Աշուն:

Նկար 3. Գարուն:

Սովորողները համագործակցային աշխատանքի ընթացքում դրսևորում են հարգանք, ազնվություն և պատասխանատվություն ինչպես սեփական անձի, այնպես էլ այլոց հանդեպ: Նրանք սոցիալական հարաբերություններում գործում են կառուցողական և համերաշխ,

դրսևորում են ընկերակցելու ունակություն, կոնֆլիկտների խաղաղ լուծում և համագործակցային կարգավորման հմտություններ:

Աշակերտը գիտի, որ իր կատարած աշխատանքի համար միայն ինքը չէ պատասխանատու, և իր արած սխալը և բացթողումը կարող է խմբի աշխատանքի ձախողման պատճառ դառնալ, ուստի ավելի պատասխանատու է գործին մոտենում:

Նկար 4. Ամառ:

Նկար 5. Ձմեռ:

Հասարակության մեջ սխալ կարծիք է դրսևորված, որ երեխաներից ոչ բոլորն են ի վիճակի նկարել, չունեն նկարչական ձիրք և կարողություններ: Նման մոտեցմամբ հիասթափություն են առաջացնում

նույնիսկ սեփական երեխայի մոտ: Ամեն տարի պատրաստում եմ 1-7-րդ դասարաններից յուրաքանչյուրի համար դասարանում կատարած աշխատանքների կոլաժներ, ցույց եմ տալիս դասապրոցեսը, որտեղ երևում է, թե աշակերտներն ինչ բավականությամբ ու կլանվածությամբ են աշխատում: Այդ կոլաժները ներբեռնել ենք թիվ 7 հիմնական դպրոցի ֆեյսբուքյան էջ:

Կարելի է եզրակացնել, որ բոլոր երեխաներն ընդունակ են, ունեն նկարչական ձիրք և կարողություններ: Մնում է զարգացնել նրանց ստեղծագործական ներուժը և բացահայտել իսկական տաղանդներ:

Վերը նշված մեթոդը տեսականորեն նպաստում է դասի արդյունավետության բարձրացմանը այնքանով, որ աշակերտները ֆեյսբուքյան էջում տեսնելով իրենց ոգևորությամբ ու սիրով աշխատելու պրոցեսը, հետագայում կձգտեն նույն սիրով ու ոգևորությամբ ավելի ակտիվորեն մասնակցել դասերին:

3. Խմբային աշխատանքի ձևերից մեկն էլ **խաղն է**, որը ոչ միայն ցանկալի ու հետաքրքիր է սովորողների համար այլև ունի ուսուցողական, ճանաչողական նշանակություն, միևնույն ժամանակ խթանում է աշակերտների ստեղծագործական միտքը: Խաղերը զարգացնում են աշակերտների երևակայությունը, ստեղծագործական մտածողությունը, արագորեն լուծումներ գտնելու կարողությունը, ինչպես նաև խաղացողների թիմային մտածողությունը: Ուսուցման միօրինակությունը հոգնեցուցիչ է: Այն հաղթահարվում է խաղի օգնությամբ:

Խաղացողները ոչ միայն սովորում են ենթարկվել բոլորի համար ընդհանուր կանոններին, այլև պատասխանատվություն են զգում խաղընկերների նկատմամբ: Խաղերի ժամանակ կարող է դրսևորվել խաղացողի կազմակերպչական կարողությունները, պատասխանատվություն ստանձնելու խիզախությունը: Խմբային խաղերի շնորհիվ աշակերտների մոտ ձևավորում ենք ինքնուրույնություն և ընկերասիրություն:

Այսպիսով՝ խմբային գործունեությունը սահմանում ենք որպես սովորողների հավասար անձնական փոխազդեցություն, որն ուղղված է գործունեության բարձր մակարդակի, անհատական բավարարվածության հասնելու համար ընդհանուր ջանքերի համակարգում և համախմբում:

Լավ կազմակերպված խմբային աշխատանքները մեծապես ազդում են սովորողների անհատականության և արժեքային համակարգի

ձևավորման վրա: Խմբային աշխատանքի ընթացքում մեծանում է նաև անհատական օգնության անհրաժեշտությունը ընկերների կողմից: Օգնականը միևնույն ժամանակ օգտվում է ոչ պակաս, քան «թույլը», քանի որ նրա գիտելիքները թարմացվում են, ձեռք են բերում ճկունություն և ճշգրտվում են դասընկերոջը բացատրելիս: Խմբային աշխատանքը խթանում է [6]՝

- սովորողների մտավոր աշխատանքը,
- կամքի ուժը՝ միասին ընդունած կանոններն ու որոշումները հարգելու համար,
- համագործակցություն,
- այլոց նկատմամբ հարգանք,
- խմբի մաս լինելու գիտակցում:

Խմբային գործունեությունը կերպարվեստի դասերին դարձել է ցանկալի ու հաճելի:

Եվ զարմանալին այն է, որ սովորական դասի ժամանակ աշխուժությունն ավելի շատ է (երբեմն վերածվում է աղմուկի), քան խմբային աշխատանքի ժամանակ՝ լուռ, կարծես ինտուիտիվ իրար հասկանալով, միմյանց օգնելով համագործակցված աշխատում են:

Եզրակացություն: Ուսուցչի արդյունավետ աշխատանքի նախապայմաններից մեկն ուսուցման բազմազան միջոցներին տիրապետելն է: Այս իմաստով շատ կարևոր է ուսուցման նոր մեթոդների ու եղանակների իմացությունը:

Համագործակցային ուսուցումն ապահովում է մեծ առաջընթաց ուսուցման և ուսումնառության գործընթացում:

Մանկավարժական նշանակությունից բացի այն ունի նաև հասարակական գործառույթ:

Համագործակցային բազմազան հմտություններ են անհրաժեշտ խմբային աշխատանքն արդյունավետ դարձնելու համար: Ուստի այդ հմտությունների ձևավորումն ու զարգացումը պետք է իրականացնել ուսուցման և ուսումնառության գործընթացում՝ ապահովելով դրանց արդյունավետության գիտակցումն ու ձեռքբերումը:

Աշխատանքային փորձից ելնելով՝ եկել եմ այն եզրակացության, որ բոլոր երեխաներն ընդունակ են, տաղանդավոր: Ուսուցչի դերը այն է, որ բացահայտի նրանց պոտենցիալը՝ ներուժը՝ մանավանդ անվստահ աշակերտների մոտ, կոտրի նրանց վախի և անվստահության կարծրատիպերը, որի համար պետք է կիրառի մոտեցման տարբեր ձևեր, եղանակներ:

Կերպարվեստ առարկայի արդյունավետությունը բարձրացնելու համար ծնողների, աշակերտների և որոշ ուսուցիչների միջից մեկընդմիջտ պետք է հանել «երկրորդական առարկա» հասկացությունը:

Մեր այժմյան սերունդը բավականին հեռացել է բարոյական, էթետիկական նորմերից: Հասունացել է մի պահանջ՝ դպրոցում էթիկայի, էթետիկայի ժամեր մտցնելու անհրաժեշտությունը:

**ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ ЭСТЕТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ УЧАЩИХСЯ
КООПЕРАТИВНЫМИ МЕТОДАМИ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ
ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ ИСКУССТВУ
(НА СОБСТВЕННОМ ОПЫТЕ)**

Унупоглян А. С.

Совместное обучение - это новая культура сотрудничества в групповой работе. В первую очередь это связано с развитием у учащихся способности к самостоятельной работе, так как при групповой работе учащиеся отделены от учителя – они работают без участия учителя.

Групповая работа – это форма обучения, частое использование которой приводит к самостоятельности, которая рассматривается уже как личностное качество и очень необходима в дальнейшей работе школьника. Философ 20 века Джон Дьюри считает, что школа должна учить учеников работать вместе, чтобы применять все это в жизни.

Совместное обучение помогает учащимся думать, исследовать, делиться друг с другом, участвовать в дебатах, принимать самостоятельные решения и обсуждать определённые идеи и точки зрения.

Для выполнения групповой работы разнородные группы формируются двумя способами:

1. Смешанные группы с учениками, набранными из разных классов. Этот метод применим в дворовом формате кооперативного обучения [3]. При такой работе между учащимися создается близость, дружба, уважение: младшие учитывают мнение старшеклассников, а последние проявляют к младшим большое внимание, заботу и помощь.
2. Постоянные, длительно действующие группы, применимые для совместного обучения а) в классном формате [4], б) в ходе групповых игр. При назначении групповой работы готовые группы, члены которых уже адаптированы, как бы интуитивно общаются и сразу

начинают совместную работу. В результате при взгляде на завершенную картину создается впечатление, что ее нарисовал всего один ученик.

Групповые игры стимулируют творческое мышление учащихся, развивают их воображение, умение быстро находить решения, командное мышление. Благодаря групповым играм у школьников развивается самостоятельность и дружба. Это влияет на формирование личности и системы ценностей учащихся.

Групповая работа контролируется учителем, при необходимости оказывается помощь.

У определенной группы родителей и учителей сложилось ошибочное мнение, что многие ученики не способны и не умеют рисовать, ибо чтобы уметь рисовать, им нужны врожденные способности.

Исходя из опыта работы, можно сделать вывод, что все дети способны, даже талантливы. Роль учителя заключается в том, чтобы раскрыть потенциал ученика, особенно неуверенного в себе, сломать стереотипы его страха и недоверия, пробудить любовь к искусству. В этом вопросе следует использовать различные формы и методы подхода.

Ключевые слова: сотрудничество, группа, взаимозависимость, ответственность, общение, уважение, эффективность, самостоятельность, мастерство, стереотип, обмен мнениями.

IMPLEMENTATION OF AESTHETIC EDUCATION OF STUDENTS WITH COOPERATIVE METHODS OF TEACHING OF FINE ARTS (BASED ON PERSONAL EXPERIENCES)

Unupoghlyan H. S.

Cooperative learning is a new culture of group work cooperation. First of all, it is due to the development of students' ability to work independently, because during group work, pupils are separated from the teacher-they work without the teacher's intervention.

Group work is a form of learning, the frequent use of which leads to independence, which is already seen as a personal quality, and it is very necessary in the further work of the schoolchild. The philosopher of the 20th century, John Dury, believes that the school should teach pupils to work together in order to apply it all in life.

Cooperative learning helps pupils think, make a research, share experience with each other, make independent decisions discuss certain ideas and perspectives.

In order to perform group work, heterogeneous groups are formed in two ways.

1. Mixed groups with pupils recruited from different classes. This method is applicable in the yard form of cooperative learning [3]. When working in this way, closeness, friendship, and respect are created among the pupils: the younger ones take into account the opinions of the upperclassmen, and the latter show great attention, care and help to the younger ones.
2. Permanent, long-term operation groups applicable to cooperative learning a) in classroom form [4], b) during group games. When assigning groups work, ready-made groups whose members are already adapted seem to communicate intuitively and immediately begin to work together. As a result, when looking at the finished painting, it looks like it was done by single pupil.

Group games stimulate students' creative thinking, develop their imagination, ability to quickly find solutions, team thinking. Thanks to group games, pupils student develop independence and friendship. It affects the formation of students' personality and value system.

Group work is supervised by the teacher, and if necessary, some help is given.

A certain group of parents and teachers have a mistaken opinion that many pupils are not capable and cannot draw, because in order to be able to draw they need innate abilities.

Based on work experience, it can be concluded that all children are capable, even talented. The teacher's role is to discover the student's potential, especially among the insecure, to break the stereotypes of their fear and mistrust, to awaken love for the art subject. Different forms and methods of approach should be used in this matter:

Keywords: cooperation, group, interdependence, responsibility, communication, respect, efficiency, independence, skill, stereotype, exchange of opinions.

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հովհաննիսյան Գ., Զոհրաբյան Ա. և ուրիշներ Կառուցողական կրթության հիմունքները և մեթոդները: Երևան: «Տիգրան Մեծ»: 2004: 335 էջ:
2. Խաչատրյան Ս. Ուսուցման ժամանակակից մեթոդների կիրառումը: 2006: 96 էջ:
3. Ունուպոլյան Հ. Խաղաղապարակի գեղարվեստական ձևավորում <https://fb.watch/k7xKOFZq6V> (12.07.2023թ.)
4. Ունուպոլյան Հ. Տարվա եղանակներ <https://fb.watch/k7xtepzS11> (12.07.2023թ.):
5. Համագործակցային ուսուցման մեթոդները - <https://multiurok.ru/blog/hamagortsakts-ayin-owsowts-man-met-odnere.html> (29.04.2023թ.):
6. Հովհաննիսյան Ա., Հարությունյան Կ. և ուրիշներ Համագործակցային ուսուցում: Եր.: «Անտարես»: 2006: 123 էջ:

Տեղեկություններ հեղինակի մասին

Ունուպոլյան Հ. Ս. – կերպարվեստի ուսուցչուհի

«Գյուլմրու թիվ 7 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ

Էլ. փոստ՝ uhasmik.3@mail.ru

Ստացվել է խմբագրություն՝ 29.04.2023

Գրախոսվել է՝ 20.07.2023

ՇՈՂ Գիտական տեղեկագիր

Խմբագրումը և սրբագրումը՝ Ն. Ղարաբյոզյանի
Լ. Մադենյանի
Հ. Մատիկյանի
Համակարգչային շարվածքը՝ Ն. Սապսոյանի

Ստորագրված է տպագրության 17.08.2023

Ծավալը՝ 234 էջ: Տպաքանակը՝ 10: Գինը՝ պայմանագրային:

*Շիրակի Ս. Նալբանդյանի անվան պետական համալսարան
ՀՀ, Գյումրի, Պարույր Սևակ 4*